

**Kestävä kehitys Green Flag Award -prosessissa,
Case Kupittaaanpuisto**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Lepaa, rakennettu ympäristö

kevät, 2020

Anni Hämäläinen

Rakennettu ympäristö

Lepaa

Tekijä	Anni Hämäläinen	Vuosi 2020
Työn nimi	Kestävä kehitys Green Flag Award -prosessissa, Case Kupittaaanpuisto	
Työn ohjaaja	Sari Suomalainen	

TIIVISTELMÄ

Turun kaupunki on hakemassa Green Flag Award -palkintoa Kupittaaanpuistolle kesällä 2020. Tämä Green Flag Award -hanke toteutettiin yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun Rakennetun ympäristön hallinta -moduulin opiskelijoiden kanssa ja toimin tämän hankkeen projektipäällikkönä. Opiskelijoiden tehtävänä oli koostaa toiminnanohjaussuunnitelma Kupittaaanpuistolle. Opinnäytetyössäni vertailin toiminnanohjaussuunnitelmassa ilmi tulleita Kupittaaanpuiston kunnossapidon toimintatapoja Kestävä ympäristörakentaminen -hankkeen eli KESYn määrittelemiin toimintatapoihin ja tavoitteena oli löytää kehityskohteita tämän hetkisistä toimintatavoista. Tämän hetken toimintatavat vastaavat monelta osin KESYn mukaisia toimintatapoja. Kehityskohteita löytyi kuitenkin puiston opasteista ja jätehuollosta. Alue hyötyisi myös monimuotoisuutta kehittävien alueiden lisäämisestä. Monet kehityskohteet ovat jo kaupungilla työn alla.

Opinnäytetyössäni kuvattiin Green Flag Award -prosessi, joka toteutettiin yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa. Prosessin kirjaamisen tarkoitus on toimia apuna tulevissa Green Flag Award -yhteistyöhankkeissa ja edistää yhteistyön sujuvuutta. Prosessin kulkua on hyvä käydä läpi tarkemmin kaikkien osapuolten kanssa. Hyödyllinen lisä prosessiin olisi tilaajan välikommentit toiminnanohjaussuunnitelmalle, jolloin voidaan minimoida virheiden määrä valmiissa toiminnanohjaussuunnitelmassa.

Kupittaaanpuiston kunnossapito on osa Turun keskusta-alueen alueurakkaa ja alueurakkaa hoitaa allianssin myötä Desentti. Allianssin toimintatavoille on määritelty tavoitteet ja tahtotilat. Näitä tulevaisuuden tavoitteita ja tahtotiloja vertasin myös KESY-toimintamallin tavoitteisiin. Nämä tavoitteet vastaavat myös monelta osin KESYn mukaisia toimintatapoja.

Opinnäytetyöni tilaajana toimi Turun kaupunki, kaupunkiympäristötoimialan yksikkö.

Avainsanat Kestävä kehitys, Green Flag Award, viheralueiden ylläpito, julkiset viheralueet

Sivut 23 sivua

Degree Programme in Landscape Design and Construction
Lepaa

Author	Anni Hämäläinen	Year 2020
Subject	Sustainable development in Green Flag Award process, Case Kupittaa Park	
Supervisor	Sari Suomalainen	

ABSTRACT

The City of Turku is going to apply a Green Flag Award in 2020 for Kupittaa Park. This Green Flag project was accomplished in collaboration with the students of Häme University of Applied Sciences. Students were creating a management plan for Kupittaa Park - this was a part of their studies in the module called Management of the Built Environment. My part was to manage this project. The thesis compares the maintenance in Kupittaa Park (according to the management plan) to the principles of Sustainable Environmental construction operating model (KESY). The aim was to find ways to do maintenance in Kupittaa Park more sustainable. Maintenance in Kupittaa Park at the moment equate to KESY in many ways. However, there are needs for better guidance in Kupittaa Park and opportunity to develop the waste management. There should also be more areas that increases the biodiversity in the park. The City of Turku is already working on with many of these propositions.

The purpose of this thesis was also to examine how the Green Flag Award process is proceeding in co-operation with the students of Häme University of Applied Sciences. The purpose of documenting this process is to make these kind of Green Flag Award collaborations easier in the future. In the future it would be helpful to go through the process more closely with the commissioner, project manager and the students. One good addition to this process would be that the commissioner would give some halfway comments to the students, to minimize the mistakes in the final management plan.

The maintenance of Kupittaa Park is a part of the centre area contract, and this maintenance is done by an alliance called Desentti. There has been set goals and aims for the alliance's procedures. The goals and aims were compared to KESY, and they equate in many ways.

The commissioner of this work was the City of Turku, Urban Environment Division.

Keywords Sustainable development, Green Flag Award, green area maintenance, public green areas

Pages 23 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	KESTÄVÄN KEHITYKSEN ARVIOIMINEN VIHERALUEEN HALLINNOINNISSA.....	1
2.1	Kestävä ympäristörakentaminen -hanke eli KESY.....	2
2.2	KESYn mukaiset toimintaperiaatteet hallinnoinnissa ja kunnossapidossa.....	4
2.3	Green Flag Award -järjestelmä.....	5
2.4	Green Flag Award Suomessa.....	6
3	TURUN KAUPUNGIN TOIMINTAMALLIT.....	6
3.1	Ilmastosuunnitelma 2029.....	6
3.2	Kaupunkiviljely sosiaalisen kestävyuden vahvistajana.....	7
3.3	Kunnossapito Turun kaupungin keskusta-alueella.....	7
3.4	Allianssin tahtotila ja tavoitteet.....	8
4	CASE KUPITTAANPUISTO.....	9
4.1	Prosessikuvaus.....	9
4.2	Kokousten sisällöt.....	10
4.3	Auditoinnin vaiheet ja arviointikriteerit.....	10
4.4	Toiminnanohjaussuunnitelma.....	12
4.5	Kupittaaanpuiston historia on lähtökohta Green Flag Award -prosessissa.....	12
4.6	Kupittaaanpuisto nykyisin.....	14
5	TOIMINNANOHJAUSSUUNNITELMA JA KESY.....	15
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	18
6.1	Allianssin tahtotilat ja KESY.....	18
6.2	GFA-prosessi.....	19
	LÄHTEET.....	21

1 JOHDANTO

Kestävä kehitys, päästöjen vähentäminen ja ekologisuus ovat alallamme tällä hetkellä merkittävimpiä aiheita. Kun otetaan huomioon viheralueen koko elinkaari, on kunnossapidon osuus merkittävä ja siksi sen käytänteiden arvo korostuu erityisesti. Viheralueiden kunnossapitomenetelmiä on muokattava niin, että ne edistävät luonnon monimuotoisuutta ja alan tulee kehittyä jatkuvasti muutoksen mukana. Kestävän kehityksen mukainen kunnossapito on tärkeä vaihe ajatellen koko ympäristörakentamisen elinkaarta.

Opinnäytetyön tilaajana toimii Turun kaupungin kaupunkiympäristötoimialan yksikkö ja kohteena on Kupittaaanpuisto Turussa. Työn tavoitteena on selvittää kunnossapidon tämän hetkisiä toimintatapoja ja peilata niitä Kestävä ympäristörakentaminen -hankkeen, eli KESYn periaatteisiin, ja sitä kautta löytää keinoja kehittää toimintaa entistä kestävämmälle pohjalle.

Kupittaaanpuiston kaltaisessa historiallisestikin merkittävässä kohteessa myös kulttuuriympäristön merkitys korostuu erityisesti. Oman erityispiirteensä työhön tuovat myös puistossa sijaitsevat moninaiset liikuntamahdollisuudet sekä erilaiset toiminnot. Vastaavatko jo nykyiset toimintatavat KESYn mukaisia ohjeistuksia kestävästä kunnossapidosta? Miten puiston kunnossapidon toimintatapoja voidaan kehittää entistä kestävämmäksi, ympäristöä parhaalla mahdollisella tavalla huomioonottavaksi?

Kupittaaanpuistolle ollaan hakemassa kesällä 2020 myös Green Flag Award –palkintoa. Palkinnon hakemista varten tulee kaupungilla olla puistolle toiminnanohjaussuunnitelma. Green Flag Award -projekti toteutetaan yhteistyönä Hämeen ammattikorkeakoulun Rakennetun ympäristön hallinta -moduulin opiskelijoiden kanssa. Tässä projektissa toimin projektipäällikkönä, eli toimin yhteyshenkilönä Turun kaupungin ja opiskelijoiden välillä, ja lisäksi ohjaan opiskelijoita yhdessä opettajien kanssa projektin aikana. Miten Green Flag Award -prosessi etenee yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa?

2 KESTÄVÄN KEHITYKSEN ARVIOIMINEN VIHERALUEEN HALLINNOINNISSA

Viheralueen hallinnointi tarkoittaa pitkän ajanjakson suunnittelua, joka sisältää kunnossapidon suunnittelua ja resurssointia. Tällä hetkellä Suomessa viheralueiden kestävä kunnossapitoa voidaan arvioida ainakin Kestävä ympäristörakentaminen -hankkeen eli KESYn ohjeistuksien sekä Green Flag Award -palkinnon arviointikriteerien avulla. Sekä KESY että

GFA-kriteeristöjen avulla viheralan ammattilainen pystyy arvioimaan omia toimintatapojaan ja kehittämään työtapojaan kestävämmälle pohjalle.

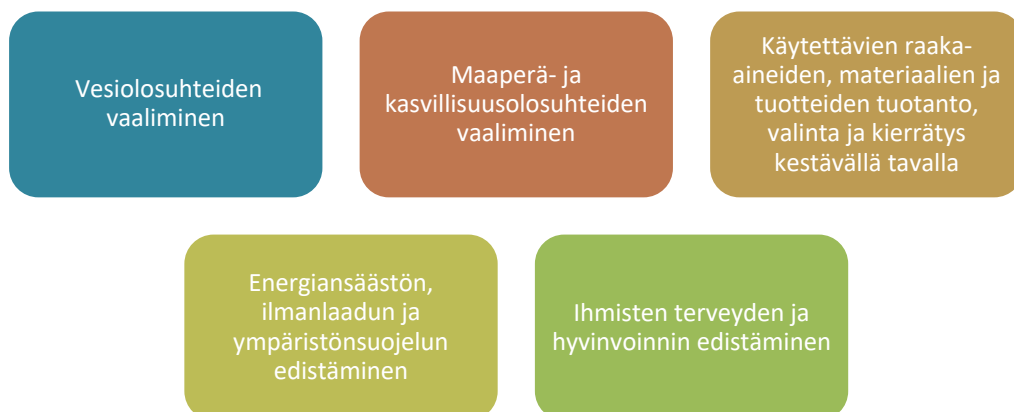
Arviointia ajatellen sekä GFA että KESY ovat edistyksellisiä nykyisiä globaaleja haasteita ajatellen. KESY ottaa laajasti huomioon koko viheralueen elinkaaren ja eri osioiden, kuten vesi- ja kasvillisuusolosuhteiden merkityksen. Green Flag -järjestelmä korostaa erityisesti viheralueen tuottamia positiivisia vaikutuksia, sekä biodiversiteetin, maiseman ja perinteikkyyden merkitystä.

2.1 Kestävä ympäristörakentaminen -hanke eli KESY

KESY-hanke käynnistettiin vuonna 2015 Viherympäristöliitto ry:n toimesta. Hankkeen tavoitteena on ohjata ympäristörakentamisen kaikkia vaiheita siten, että rakentaminen aiheuttaisi mahdollisimman vähän haittavaikutuksia ympäristölle. KESY-toimintamallin on laatinut ohjausryhmä, joka koostui monipuolisesti viheralan eri ammattilaisista ja järjestöjen edustajista. KESYn luomat ohjeistukset ja kriteerit ovat luotu helposti lähestyttäviksi, ja selkeän mallin sekä käytännöllisten ohjeiden avulla on toimintatavat helpompi omaksua jokapäiväiseen kunnossapitotyöhön. KESY kattaa viherrakentamisen kaikki työvaiheet aina työn tilaamisesta ja suunnittelusta rakentamiseen ja rakentamisen materiaalivalintoihin sekä kunnossapitioon. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

Vastaavia sertifiointijärjestelmiä on tehty ympäri maailmaa, ja Viherympäristöliiton KESY-malli pohjautuukin yhdysvaltalaiseen The Sustainable Sites Initiative -malliin (SITES). Tällaisten toimintamallien tarkoituksena on luoda toimintatapoja ja laatuvaatimuksia kestäväan maisemasuunnitteluun, viherrakentamiseen ja viherylläpitoon. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

KESY-toimintamalli koostuu erilaisista toimintaperiaatteista, jotka on jaettu viiteen eri teemaan. Jokaisen teeman alle on eritelty toimintaperiaatteet ja toimenpiteet yleisesti, tilaamisvaiheessa, suunnitteluvaiheessa, rakentamisvaiheessa ja kunnossapitovaiheessa. (Viherympäristöliitto ry, 2018). Nämä teemat ovat seuraavanlaiset (Kuva 1):

Kuva 1 KESY-mallin teemat (Viherympäristöliitto ry, n.d. C)

Vesiolosuhteiden vaalimisella tarkoitetaan sitä, että vesiekosysteemipalveluita pyritään suojaamaan rakentamisen haittavaikutuksilta. Vedenkulutusta tulisi myös pyrkiä vähentämään. Vesistöjen ja esimerkiksi rakentamattomien tulva-alueiden luontaiset ekologiset toiminnot ja niiden toimintakyky tulee suojata ja niiden toimintaa edistää. Näillä suojelutoimilla varmistetaan esimerkiksi vesistöjen kasvillisuuden ja eliöstön elinvoimaisuus. Kunnossapidon vaiheessa on tärkeää, että vesistöt suojataan mahdollisilta epäpuhtauksilta. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

Myös hulevesien hallinnalla on suuri merkitys, kun kaupunkirakentaminen ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat rankkasateet lisääntyvät. Hulevedet pyritään ensisijaisesti käsittelemään ekologisen keinoin, esimerkiksi kasvu- alustoihin imeyttämällä. Kunnossapidossa on hulevesien kannalta tärkeää huomioida erityisesti mahdollisten lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttö, jotta ne eivät kulkeudu hulevesien mukana. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

Maaperä- ja kasvillisuusolosuhteiden vaalimisella tarkoitetaan, että sekä kasvillisuuden että maaperän terveyttä ja laatua ylläpidetään kunnostus- ja hoitotöillä. Maaperän laadusta huolehtimalla tuotavien maa-ainesten tarve vähenee ja maaperän biodiversiteetti säilyy sille luontaisena. Kunnossapitäjä voi huolehtia maaperän laadusta teettämällä maa-analyysejä ja luomalla kunnostus- ja hoitosuunnitelmat, joiden toteutumista seurataan. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

Olemassa olevan kasvillisuuden säilyttämisellä on myös merkittävä rooli ekosysteemin tasapainossa. Olemassa olevaa kasvillisuutta olisi hyvä pyrkiä säilyttämään mahdollisuuksien mukaan ja uutta kasvillisuutta tulisi lisätä monipuolisesti aina mahdollisuuksien mukaan. Tärkeää on myös valita juuri kyseiseen kasvupaikkaan sopivat kasvit, jolloin myös kunnossapidon tarve vähenee. Vieraslajien torjunta on myös tärkeää. Ammattitaitoinen kunnossapitäjä tunnistaa vieraslajit, ja osaa hävittää ne oikeaoppisesti tilaajan, kunnan ympäristöviranomaisen ja ELY-keskuksen ohjeiden mukaisesti. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

Raaka-aineiden ja materiaalien käytön tulee olla tehokasta ja vastuullista, sekä niiden tuotannon ekologista. Rakentamisessa tulee minimoida energian- ja vedenkulutus sekä jätemäärät, ja kaikki jäte tulee myös kierrättää. Rakentamisessa tulee hyödyntää myös ympäristöystävällisesti tuotettuja kasveja, sekä suojella uhanalaisia tai harvinaisia kasvilajeja ja niiden kasvupaikkoja. Päästöjä ja fossiilisten polttoaineiden käyttöä vähentämällä voimme parantaa myös ilmanlaatua. Viheralueen kunnossapitäjä pystyy vaikuttamaan päästöihin valitsemalla nykyaikaiset, vähempipäästöiset koneet, ja suunnittelemalla konetyöt tehokkaasti. Koneet tulee myös huoltaa säännöllisesti. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

Eryteisesti kaupunkiympäristöissä kasvi- ja materiaalivalinnoilla on suuri merkitys, sillä niiden avulla voidaan vaikuttaa pienilmastoon ja vähentää kaupunkisaarekeilmiön kehittymistä. Sopivilla kasvivalinnoilla voidaan myös suojata rakennuksia tuulelta ja auringolta ja näin vaikuttaa rakennusten jäähdytys- ja lämmitystarpeisiin. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

Myös sosiaalisella kestävyydellä on tärkeä rooli, erityisesti silloin, kun kyseessä on historiallinen ja kulttuuririkas kohde. Merkittävät kulttuuriympäristöt tulee hoitaa siten, että kohde säilyy edustuskelpoisena ja tarkoituksenmukaisena. Kohteissa tulee käyttää perinteitä noudattavia hoitomenetelmiä, kasveja ja materiaaleja. Kohteiden tulee olla esteettömiä ja turvallisia, sekä edistää ihmisten henkistä ja fyysistä terveyttä, sekä alueellista identiteettiä. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

KESY-toimintamalli kannustaa myös siihen, että julkisilla ulkoilualueilla olisi hyvät mahdollisuudet esimerkiksi kuntoiluun ja hyötyviljelyyn. Myös paikallisten yritysten ja yhdistysten tukeminen kannattaa, sillä se osallistaa ihmisiä ja luo yhteisöllisyyttä. (Viherympäristöliitto ry, 2018)

2.2 KESYn mukaiset toimintaperiaatteet hallinnoinnissa ja kunnossapidossa

Kunnossapitoa on mietitty kestävän kehityksen näkökulmasta erittäin kattavasti. Viherympäristöliitto ry on luonut Kunnossapitäjän 10 KESY-teesiä, joiden avulla organisaatiot pystyvät ohjaamaan omaa työntekoaan kestävän kehityksen suuntaan. Kunnossapitäjän 10 KESY-teesiä varmistavat osaltaan sellaisia toimintatapoja, jotka liittyvät työntekijöiden perehdyttämisen KESY-toimintamalliin, ja kunnossapitotöiden huolelliseen suunnitteluun KESY silmällä pitäen. Teeseissä ohjataan myös varmistamaan työskentelevien henkilöiden sekä työkohteen ympäristön turvallisuus. Tehokas ja tarkoituksenmukainen konetyöskentely on myös tärkeä osa – turhaa ajoa sekä tyhjäkäyntiä tulee välttää. Myös kemikaalien käyttöä tulee harkita tarkasti ja mikäli niitä käytetään, tulee käytön olla erittäin huolellista. (Viherympäristöliitto ry, n.d. E)

Kunnossapitäjän KESY-teesit kehottavat minimoimaan jätteen määrää ja rohkaisee uusiokäyttöön ja kierrättämiseen. Teeseissä ohjataan lisäksi hinnoittelemaan oma työ siten, ettei alan hintoja poljeta ja kilpailu toimii hyvässä hengessä. Teesit kannustavat myös antamaan rohkaisevaa palautetta onnistuneista ja KESYä edistävästä projekteista kaikille viherhankkeeseen osallistuneille – niin tilaajalle, suunnittelijalle kuin rakentajallekin. Näiden teesien tarkoitus on ohjata kunnossapidon toimintaa yksinkertaisilla ja selkeillä ohjeistuksilla. (Viherympäristöliitto ry, n.d. E)

Viherympäristöliitto ry on luonut myös kunnossapidon yleiset periaatteet, joiden avulla voidaan toimia kestävän kehityksen mukaisesti (Viherympäristöliitto ry, n.d. D). Nämä periaatteet olen jakanut neljään merkittävään osa-alueeseen:

a. Suunnitelmallisuus

Jokaiselle kohteelle tulee laatia kunnossapitosuunnitelma, jolla varmistetaan toimenpiteiden laadukkuus sekä ympäristötavoitteiden onnistuminen. Kohteen tulee noudattaa sekä tilaajan että kunnossapitäjän tavoitteita ja toimintaohjeita, sekä viherympäristöliiton laatimia kunnossapidon Kesy-teesejä. Hankkeen suunnittelijan ja rakentajan ammattitaitoa hyödynnetään kunnossapitosuunnitelmaa tehdessä. Laatu-, turvallisuus-, työ- ja omavalvontasuunnitelmat laaditaan siten, että ne mukailevat kestävästä kehitystä.

b. Ammattitaito ja -ylpeys

Ammattitaidon- ja ylpeyden merkitys kestävässä ja laadukkaassa viheralueiden kunnossapitotyössä on valtava. Hankkeisiin tulee varata riittävät ja asianmukaiset resurssit ja osaaminen. Kunnossapidon yleisissä periaatteissa nostetaan kuitenkin ensimmäisenä esille se, että kunnossapitohenkilöiden tulee ymmärtää oman työnsä merkitys ja osuus koko hankkeen elinkaarta ajatellen. Ymmärtääkseen tämän on henkilöstön oltava ehdottomasti alan ammattilaisia ja ylpeitä osaamisestaan.

c. Osallistaminen

Jo kunnossapitosuunnitelmaa luodessa tulee ottaa huomioon myös käyttäjien näkökulma. Tämän näkökulman merkitys korostuu entisestään siinä vaiheessa, kun kunnossapitotyö on jo alkanut. Saadun palautteen avulla voidaan viedä kunnossapitotyötä jatkuvasti eteenpäin.

d. Tarkastukset ja dokumentointi

Jokainen työvaihe tarkastetaan ja dokumentoidaan järjestelmällisesti.

2.3 Green Flag Award -järjestelmä

Green Flag Award tunnetaan hyvän viheralueen tunnustuksena. Sen avulla arvioidaan nimenomaan alueen hallinnon ja kunnossapidon vaihetta. Green Flag Award -palkinto on kansainvälinen tunnustus, jota voi hakea mikä tahansa avoin puisto tai viheralue. Palkinto on osoitus siitä, että puisto tai viheralue on ensiluokkaisen laadukkaasti kunnossapidetty, se tarjoaa käyttäjilleen sopivia palveluita ja on kaikkien käyttäjien saavutettavissa. Tunnustus on myös tärkeä kunnossapidon laadun vakiinnuttaja ja palkinto niin viheralueiden johtajille, työntekijöille kuin käyttäjillekin. (Viherympäristöliitto ry, n.d. A)

Palkinto on saanut alkunsa Isossa Britanniassa vuonna 1997 ja sitä hallinnoi Keep Britain Tidy -organisaatio. Palkinto syntyi tarpeesta standardoida laadukas puistojen ja viheralueiden ylläpito. Palkinnon tarkoitus on myös tuoda viheralan toimintatapoja ihmisten tietoon ja edistää näin laadukasta

viherylläpitoa. Vuonna 2019 Green Flag Award-palkittuja puistoja ja viheralueita löytyy ympäri maailmaa, yhteensä 2096 puistoa neljässä eri maanosassa. (Viherympäristöliitto ry, 2019)

Green Flag Award -tunnuksesta on runsaasti hyötyä sen ansaitsevalle puisto- tai viheralueelle. Tällainen kansainvälisestikin arvostettu palkinto kohottaa viheralueen mainetta ja kasvattaa kävijämääriä. Tunnustuksen positiiviset vaikutukset näkyvät myös käyttäjien tyytyväisyytenä ja ylpeytenä omaksi kokemastaan viheralueestaan, ja tämä voi vaikuttaa myös ilkvallan ja roskaamisen vähentymiseen. Palkinnon saaminen helpottaa myös rahoituksen saamista jatkossa. (Green Flag Award, n.d. A)

2.4 Green Flag Award Suomessa

Green Flag Award tuotiin Suomeen vuonna 2015 Hämeen ammattikorkeakoulun rakennetun ympäristön koulutuslinjan toimesta. Suomen ensimmäinen Green Flag Award palkinto myönnettiin Lepaan kampuspuistolle vuonna 2016. Myöhemmin palkinto on myönnetty Lahteen Pikku-Vesijärven puistoon, Tampereelle Hatanpään kartanonpuistoon ja arboreumiin sekä kolmeen puistoon Kotkassa: Sapokan vesipuistoon, Katariinan Meripuistoon sekä Jokipuistoon. (Viherympäristöliitto ry, 2019)

Vuodesta 2019 eteenpäin Green Flag Award -palkintoa hallinnoi ja kehittää Viherympäristöliitto ry. Viherympäristöliiton tavoitteena on se, että Green Flag Award -palkinto tunnettaisiin koko Suomessa niin viheralalla kuin kaikkien viheralueiden käyttäjienkin keskuudessa. (Viherympäristöliitto ry, 2019) Hämeen ammattikorkeakoulu on osaltaan edesauttanut palkinnon tunnetuksi tuleamista ottamalla sen mukaan opetukseen ja tekemällä yhteistyötä palkinnosta kiinnostuneiden kaupunkien kanssa. Vuonna 2019 Hämeen ammattikorkeakoulu järjesti Green Flag Award -tuomarikoulutuksen ensimmäisenä Suomessa ja kouluttajana toimi Michele Waldén Keep Britain Tidy -organisaatiosta (Viherympäristöliitto ry, n.d. B).

3 TURUN KAUPUNGIN TOIMINTAMALLIT

Kaupunkistrategioiden lisäksi kaupungeilla on nykyään myös muita erilaisia ohjelmia ja toimintamalleja, joiden avulla pyritään edistämään kestävä kehityksen tavoitteita. Yhdistyneet kansakunnat on määritellyt 17 teemaa liittyen kestävä kehityksen tavoitteisiin. Useat Turun kaupungin ohjelmat tukevat näitä YK:n luomia teemoja. (United Nations, n.d.)

3.1 Ilmastosuunnitelma 2029

Turun kaupunki on tarttunut vahvasti ilmastonmuutoksen torjuntaan ja kaupungeilla on kunnianhimoiset tavoitteet tulla hiilineutraaliksi

kaupungiksi vuoteen 2029 mennessä. Hiilineutraalius tarkoittaa sitä, että kaupungin kasvihuonekaasupäästöt ja kyky sitoa päästöjä ovat saman suuruiset. Kaupungin kasvihuonekaasupäästöjä on siis määrä vähentää minimissään 80 % vuodesta 1990 vuoteen 2029 mennessä. (Turun kaupunki, 2018)

Turun kaupunki on luonut suunnitelman kestäväan ilmasto- ja energiatoimintaan, joka kantaa nimeä Ilmastosuunnitelma 2029. Tämän ilmastosuunnitelman mukaan Turun kaupunki tavoittelee 50 % päästövähennyksiä vuoteen 2021 mennessä, 65-70 % päästövähennyksiä vuoteen 2025 mennessä ja viimeistään vuonna 2029 kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali kaupunki. (Turun kaupunki, 2018)

Vuodesta 2029 eteenpäin Turun kaupunki pyrkii ilmastoposiitivisuuteen, joka tarkoittaa, että kaupunki pystyy sitomaan päästöjä enemmän kuin tuottaa niitä. Toistaiseksi Turun kaupunki on onnistunut päästöjen vähentämisessä hyvin, sillä toukokuuhun 2019 mennessä kaupunki oli onnistunut vähentämään hiilidioksidipäästöjään jo yli 30 % vuoteen 1990 verrattuna. (Turun kaupunki, 2019 B)

Ilmastosuunnitelma 2029 on kunnianhimoisuudellaan herättänyt myös runsaasti kansainvälistä kiinnostusta ja Turun kaupunki onkin ehdolla vuoden 2020 parhaaksi ilmastokaupungiksi Euroopassa. (Turun Sanomat, 2020)

3.2 Kaupunkiviljely sosiaalisen kestävyiden vahvistajana

Turun kaupunki tarjoaa asukkailleen mahdollisuuden viljellä itse hyöty- ja koristekasveja. Kaupunkiviljely on mahdollista aarin kokoisilla viljelypals-toilla, joita vuokraa Turun 4H-yhdistys kuudessatoista paikassa ympäri Turku. (Turun kaupunki, n.d. I) Myös suuren suosion saavuttanut laatikkoviljely on mahdollista. Laatikkoviljelyssä Turun kaupunki tarjoaa sadoille turkulaisille viljelylaatikon kasvualustoineen, ja laatikon saa sijoittaa kaupungin omistamalle maalle, esimerkiksi puistoon tai joutomaalle. Viljelijän vastuulle jää siementen, taimien ja työkalujen hankinta, sekä viljelmien hoitotyöt, kuten kastelu, kitkentä ja sadonkorjuu. Viljelylaatikoita on ollut tarjolla vuodesta 2016 lähtien. (Turun kaupunki, n.d. F)

3.3 Kunnossapito Turun kaupungin keskusta-alueella

Helmikuussa 2018 Turun kaupunki teki päätöksen kaupungin keskusta-alueen kunnossapidon urakkamallin kilpailuttamisesta palveluallianssimallilla. Perinteisesti kunnossapidon urakan osapuolina on ollut tilaaja joka tilaa työn ja urakoitsija, joka toteuttaa työn. Alianssimallissa tilaaja sekä urakoitsija koostaa yhden yhteisen tiimin, joka työskentelee tiiviissä yhteistyössä. Molempien osapuolten käyttäessä parasta osaamistaan työn laatu usein nousee, tavoitebudjeteissa pysytään paremmin ja myös

taloudellinen vastuu jakaantuu kaikkien allianssin osapuolien kesken – osapuolilla on siis yhteinen, selkeä päämäärä työn toteuttamiseksi. (Turun kaupunki, 2019 A)

Noin vuosi hankintatavan muuttamispäätöksen jälkeen Turun kaupunkiympäristölautakunta valitsi allianssikumppanikseen Desentin. Desentti on tarjousryhmittymä, jonka muodostaa Entti Oy sekä Destia Oy. Entti Oy:n palveluihin kuuluvat pihasuunnittelu, ylläpitotyöt, viherrakentaminen, maanrakennus sekä arboristipalvelut. Destia Oy tarjoaa infra-alan palveluita. Desentti aloitti katu- ja viheralueiden kunnossapitotyöt 1. lokakuuta 2019. (Turun kaupunki, 2019 A)

3.4 Allianssin tahtotila ja tavoitteet

Turun kaupunki loi omat tavoitteensa ja tahtotilansa allianssin toiminnasta. Tavoitteet on jäsennellyt siten, että jokaiselle tavoitteelle on määritelty avaintulosalue sekä mittari, jolla tavoitteen toteutumista voidaan mitata. Jokaiselle tavoitteelle on myös määritelty omat toimenpiteet, joilla haluttu tavoite saavutetaan sekä toimintasuunnitelma vähintään ensimmäiselle vuodelle. Nämä tavoitteet on jaettu viiteen osa-alueeseen (Kuva 2). Mittarit, toimenpiteet ja toimintasuunnitelmat on laadittu yhdessä allianssin kaikkien osapuolten kesken ja ne koskevat koko Turun keskusta-alueen alueurakkaa (Kaukola, Nuora. Yhteishaastattelu 9.4.2020).

1. Viihtyisä ja monimuotoinen elinympäristö

- Viheralueet ovat monimuotoisia
- Katualueet, aukiot ja torit ovat siistejä ja rakenteellisesti kunnossa
- Kukkivien kasvien lisääminen ja monipuoliset lajikkeet
- Pyritään nurmialueiden sijaan hyödyntämään luonnonkukkia
- Jätetään maapuita hyönteishotelleiksi
- Kaupunki pidetään siistinä roskista ja töhryistä

2. Toimiva, terveellinen ja siisti kaupunki

- Löydetään ratkaisut haasteellisiin ylläpitokohtiin ja rakenteisiin
- Mahdollistetaan vaivaton liikenne mm. työtehtävien oikeilla ajoituksilla
- Huolehditaan reitistöjen turvallisuudesta ja laadusta ympärivuotisesti
- Osallistetaan sidosryhmiä ja kaupunkilaisia

3. Asukas- ja asiakastyytyväisyys

- Seurataan asukastyytyväisyyttä ja reagoidaan palautteeseen
- Kunnossapitoraan perustaminen
- Avoin tiedotus
- Asukkaille järjestetään tapahtumia ja talkoita
- Jatkuva kehitys

4. Avoin yhteistyö

- Allianssiosapuolten yhtenäiset päämäärät
- Avoin yhteistyö osapuolten välillä, tiedon jako
- Lähialueyhteistyö (yrittäjät, tapahtumantuottajat)
- Henkilöstökyselyt ja työntekijöiden palkitseminen
- Oman toiminnan seuraaminen

5. Talous

- Ennakoidaan tarvittavat toimenpiteet
- Huolehditaan laatutasosta
- Alueurakan tuottavuus paranee

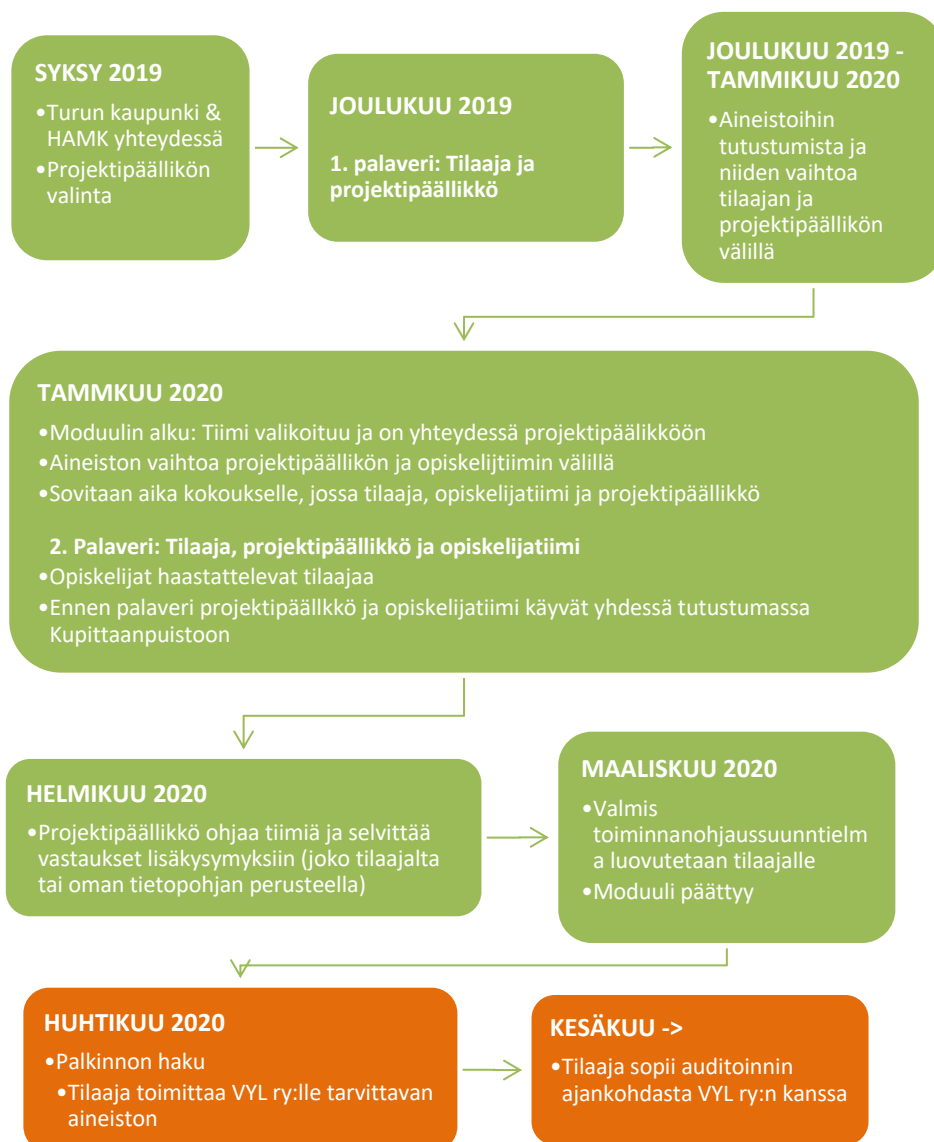
Kuva 2, Allianssin tavoitteet (Turun kaupunki, n.d. A)

4 CASE KUPITTAANPUISTO

Toisen vuoden opinnoissani pääsin tutustumaan Green Flag Award -palkintoon useammassa eri moduulissa ja tämän myötä sain mahdollisuuden olla mukana valmistelemassa Turun kaupungin Green Flag Award -projektia. Rakennetun ympäristön hallinta -moduulin opiskelijatiimi koostivat toiminnanohjaussuunnitelman Turun kaupungille ja toimin heille projektipäällikkönä tässä GFA-prosessissa, jonka kohteena oli Kupittaaanpuisto.

4.1 Prosessikuvaus

Seuraavassa kuvassa (Kuva 3) kuvataan Green Flag Award -palkinnon hakuprosessin eteneminen, kun Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat mukana toiminnanohjaussuunnitelman laatimisessa Green Flag Award -palkinnon hakua ja auditointia varten. Vihreällä pohjalla on merkittävät tapahtumat, jotka tehdään yhteistyössä HAMKin kanssa, oranssilla pohjalla merkityt vaiheet ovat tilaajan ja VYL ry:n välillä.

Kuva 3 Prosessikaavio

4.2 Kokousten sisällöt

Kokouksia projektin aikana pidettiin kaksi. Ensimmäinen kokous järjestettiin joulukuussa 2019, ja se järjestettiin tilaajan ja projektipäällikön kesken. Kokouksessa projektipäällikkö esitteli tilaajalle Green Flag -järjestelmää, sen auditointivaiheet ja arviointikriteeristön sekä sen, miten palkinnon haku etenee ja mitä tiedostoja ja aineistoja hakuprosessiin tarvitaan. Kokouksessa keskusteltiin myös Turun kaupungin toimintatavoista, sovittiin aineiston jakamisesta ja aikataulusta, sekä käytiin läpi se, mikä rooli Rakennetun ympäristön hallinta -moduulin opiskelijatiimillä on projektissa.

Toinen kokous järjestettiin tammikuun loppupuolella, kun Rakennetun ympäristön hallinta -moduuli oli ollut käynnissä noin kaksi viikkoa. Kokous järjestettiin projektipäällikön, tilaajan sekä opiskelijatiimin kanssa. Ennen kokouksen alkua kiersimme opiskelijatiimin kanssa Kupittaa puistoaluetta, keskustelimme puiston toiminnoista ja havainnoimme kohteen ominaisuuksia Green Flag Award -arviointikriteeristön pohjalta. Sekä minulle että osalle tiimiä Kupittaa puisto oli jo ennestään tuttu.

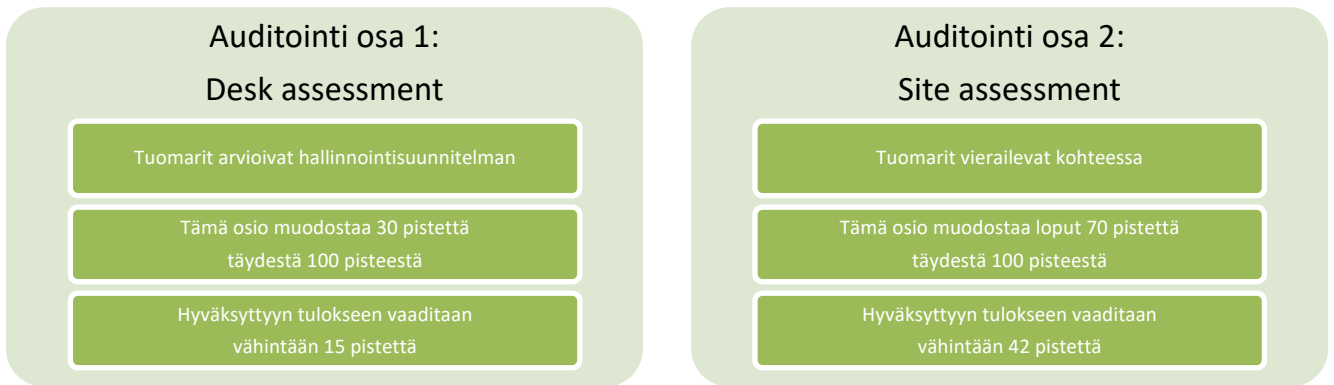
Itse kokouksen ydintarkoitus oli opiskelijoiden tekemä teemahaastattelu. Opiskelijat haastattelivat tilaajaa tekemiensä haastattelukysymysten pohjalta ja näiden kysymysten avulla hankkivat tietoa esimerkiksi Kupittaa puiston päämäärästä nyt ja tulevaisuudessa, kunnossapidon suunnitelmista, ympäristövaikutusten hallinnasta ja alueen luontoarvoista. Kokouksessa myös sovittiin, että mikäli opiskelijatiimillä tulee jälkikäteen kysymyksiä, toimittaa projektipäällikkö kysymykset eteenpäin Turun kaupungille.

Opiskelijatiimiltä jälkikäteen tiedusteltaessa juuri tässä haastattelussa tullut tieto oli merkittävässä roolissa toiminnanohjaussuunnitelmaa laatiessa. Lisäksi opiskelijat kokivat yhteisen puistokäynnin hyödylliseksi. (Gylén; Holmberg, 2020)

4.3 Auditoinnin vaiheet ja arviointikriteerit

Auditointi toteutetaan kahdessa osassa seuraavan kuvan mukaan (Kuva 4). Ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan toiminnanohjaussuunnitelmaa ja toisessa vaiheessa vierailaan kohteessa, tarkastetaan kohteen toimintaa sekä toiminnanohjaussuunnitelman sisältöä. Arviointikriteerit jakautuvat kahdeksaan eri osaan ja toiminnanohjaussuunnitelma laaditaan tämän rakenteen perusteella. Siten auditointivaiheessa on helpompi tunnistaa näihin teemoihin liittyviä asioita (Kuva 5).

Kuva 4, Auditoinnin vaiheet (Green Flag Award, n.d. B)

Kuva 5 Arviointikriteerit (Green Flag Award, n.d. C)

4.4 Toiminnanohjaussuunnitelma

Hämeen ammattikorkeakoulun Rakennetun ympäristön hallinta -moduulin opiskelijatiimi teki ryhmätyönä toiminnanohjaussuunnitelman Turun kaupungille. Toiminnanohjaussuunnitelma on tärkeä osa Green Flag Award -palkintoa hakiessa, sillä se on merkittävä osa auditointivaihetta.

Toiminnanohjaussuunnitelma esittelee sitä, miten Green Flag Award -palkinnon arviointikriteerien toiminnot toteutuvat Kupittaaanpuistossa. Suunnitelman otsikointi (Kuva 6) pohjautuu palkinnon arviointikriteeristöön (Kuva 5). Toiminnanohjaussuunnitelman on tarkoitus olla elävä asiakirja, jota päivitetään jatkuvasti vastaamaan nykyhetkeä.

SISÄLLYS	
ALKUSANAT	
JOHDANTO JA TAUSTA	
1 SAAPUMINEN	1
1.1 Tervetuloa	1
1.2 Saavutettavuus	2
1.3 Opasteet	2
1.4 Kaikki ovat tervetulleita	3
2 TERVEYS JA TURVALLISUUS	4
2.1 Käyttäjien tarpeet ja terveelliset palvelut	4
2.2 Tarkastukset ja riskiarviot	4
2.3 Turvallisuus, vartiointi ja ilkivalta	4
3 PUHTAUS JA KUNNOSSAPITO	5
3.1 Jätehuolto ja kierrätys	6
3.2 Rakenteista ja laitteista	6
3.3 Viheralueiden hoito	7
4 YMPÄRISTÖN SUOJELU	8
4.1 Luonnonvarojen hyötykäyttö ja kierrätys	8
4.2 Ympäristönsuojelu Turussa ja Kupittaaalla, käytännön kestävä kehitys	8
4.3 Ilmastonmuutoksesta	9
5 MONIMUOTOISUUS, MAISEMA JA KULTTUURIHISTORIA	11
6 KÄYTTÄJIEN OSALLISTAMINEN	15
7 MARKKINOINTI JA VIESTINTÄ	17
8 HALLINNOINTI	18
8.1 Kupittaaanpuisto osana Kaupunkiympäristön -toimialaa	18
8.2 Kaupunki-infran omaisuuden ylläpidon tuotteistus ja palvelumuotoilu	20
22	
LÄHTEET	23

Kuva 4, Toiminnanohjaussuunnitelman otsikointi (Gylén;Maaranen;Holmberg;& Siipola, 2020)

4.5 Kupittaaanpuiston historia on lähtökohta Green Flag Award -prosessissa

Alueen hallinnoinnissa on tärkeää historian ja paikan lähtökohtien ymmärtäminen. Myös toiminnanohjaussuunnitelmassa avataan alueen historiaa sekä nykytilaa, jotta voidaan ymmärtää puiston rakennetta ja toimintojen merkityksiä.

Varsinainen puisto katsotaan perustetuksi 1820-luvulla, mutta puistoalueen historia ulottuu satojen vuosien päähän. Legendan mukaan ensimmäisen ristiretkensä aikaan Piispa Henrikin sanotaan kastaneen ensimmäisiä

suomalaisia kristinuskoon juuri Kupittaan lähteellä vuonna 1155. (Turun kaupunki, 2012)

1500-luvulla alue toimi markkinapaikkana, jossa viljeltiin ruokaa palstoilla, myytiin ja laidunnettiin hevosia ja vietettiin myös turnajaisia. Kupittaan alue on toiminut myös sotatantereena, kun 1520-luvulla Kustaa Vaasa määräsi sotajoukkonsa hyökkäämään tanskalaisjoukkoja vastaan, jotka pitivät tukikohtaansa Turun linnassa. Myös Kaarle Herttuan ja Arvid Eerikinpojan väliset kiistat taisteltiin Kupittaalla syksyllä 1579. (Liimatainen, 2005)

Kun Turun akatemia perustettiin vuonna 1640-luvulla, juhlittiin Kupittaalla perinteistä Flooran päivää Turun akatemian opiskelijoiden toimesta (Saarelma-Paukkala, 2016). 1680-luvulla Kupittaan lähde alettiin käyttää terveyslähteenä, jonka lähistöllä hoidettiin esimerkiksi spitaalisia. Vielä 1700-luvulla kuolemanrangaistukset olivat melko yleisiä, ja 1760-luvulta alkaen Uudenmaantullin alue toimikin teloituspaiikkana. (Turun kaupunki, 2012)

Kylpylät ja puiston synty

Kupittaan ensimmäiset kylpylärakennukset rakennettiin jo 1700-luvun puolella. (Turun kaupunki, 2012) 1800-luku olikin terveyskylpylän kukoistusaikaa myös Kupittaalla ja kylpylätoiminnan oheen kuului myös erilaiset musiikintäyteiset iltamat. Kupittaalla järjestettiin myös tansseja, eläintästelunäytöksiä ja sirkusesityksiä. Kupittaanpuisto perustettiin alun perin kylpylävieraita varten ja Kupittaan kentälle johtanut koivukujanne on edelleen paikallaan muistuttamassa 1800-luvun promenadikäytävästä. Vanhin kylpylärakennus kuitenkin paloi vuonna 1885 ja kylpylätoiminta lopetettiin. Toinen kylpylärakennuksista huutokaupattiin ja myöhemmin purettiin. Kylpylän kulta-ajoista on edelleen jäljellä pieni kahdeksankulmainen kaivorakennus, joka rakennettiin vuonna 1824. Kylpylän juhlasali tuhoutui vasta talvisodan aikana. (Turun kaupunki, n.d. B)

Vuonna 1841 Kupittaanpuistossa käynnistyi Suomen ensimmäisen puutarhakoulun toiminta, kun Suomen Puutarhaviljelyseura vuokrasi osan Kupittaanpuistosta. Puutarhakoulu hoiti puistoa 1890-luvun loppuun saakka, jolloin koulun toiminta lakkautettiin väliaikaisesti ja puiston hoito siirtyi kaupungin hallintaan. Puutarhakoulun toiminta jatkui 1930-luvulla ja koulun toiminta päättyi vasta 1970-luvulla. Osa Puutarhakoulun aikaisista vanhoista rakennuksista on edelleen käytössä nykyisen Seikkailupuiston alueella, jossa Puutarhakoulu sijaitsi. (Turun kaupunki, 2012)

Vuonna 1890 Kupittaalla aloitettiin laajennustyöt ja sinne rakennettiin leikkikenttä sekä urheilukenttä. Näistä laajennustyöistä on edelleen jäljellä mm. Kupittaan kentällä sijaitsevat vanhat poppelit. (Turun kaupunki, n.d. B) 1800-luvun lopussa Turun pataljoonan siirrettyä toimintansa pois Kupittaalta, rakennettiin Kupittalle ravirata, joka oli toiminnassa vuodesta 1902 vuoteen 1973. Vuosisadan vaihteessa Kupittalle rakennettiin myös edelleen toiminnassa oleva Lintulammikko, sekä maauimala. (Turun

kaupunki, 2012) 1950-luvulla Kupittaalte rakennettiin edelleen toiminnassa oleva Liikennepuisto ja vuonna 1982 Seikkailupuisto, tutummin Seikkis, jotka molemmat ovat tänä päivänäkin erittäin suuressa suosiossa lapsiperheiden keskuudessa. (Liimatainen, 2005)

4.6 Kupittaanpuisto nykyisin

Kupittaanpuisto on Turun kaupungin suosituimpia puistoja ja myös Suomen vanhin kaupunkipuisto (Turun kaupunki, n.d. E). Vuonna 2016 Turkulainen keräsi Lukijaraadin mielipiteitä Turun hienoimmista puistoista, ja Kupittaanpuisto oli kyselyn ylivoimainen suosikki (Turkulainen, 2016). Kooltaan puisto on 24 hehtaaria, josta noin 10 hehtaaria on pallokenttiä.

Maanmittauslaitos - karttatuloste

26.3.2020 17.52

Tulostettu Maanmittauslaitoksen asiointipalvelusta

Kuva 7 Kupittaanpuiston kartta (Maanmittauslaitos, 2020)

Kupittaalta järjestetään myös monia tapahtumia. Lukuisten urheilutapahtumien lisäksi puistossa on järjestetty Aura Fest -musiikkifestivaali vuodesta 2016 lähtien. Yleisöä Kupittaalte mahtuu 20 000 henkilöä. (Turun kaupunki, n.d. E)

Kupittaanpuisto on erityisen tunnettu sen loputtamista ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksista. Kaiken kaikkiaan puistoalueelta löytyy seitsemän nurmikenttää, kaksi tekonurmikenttää, hiekkakenttää, kolme pesäpallokenttää, kuusi petanquekenttää, kaksi rantalentopallokenttää, Panna-areena sekä monitoimikenttää. Lisäksi Kupittaalte on mahdollista pelata katukorista, tempuilla BMX-radalla ja skeittiparkissa, pyöräillä 333,33 metrin pituisella velodromilla, kuntoilla ulkokuntoiluvälineissä, kesäkautena pelata minigolfia, uida maauimalassa tai rullaluistella Luistelumadolla, joka talvikautena toimii luisteluratana. Kupittaalte löytyy myös urheiluhalli, keilahalli, ampumarata, Padel-kentät, sekä Veritas Stadion (jalkapallostadion) sekä Marli Areena (jäähalli). (Turun kaupunki, n.d. C)

Kupittaaanpuiston tunnetuimpia toimintoja on Seikkailupuisto eli Seikkis, joka on perustettu vuonna 1982. Seikkailupuisto on ympärivuotisesti toimiva leikkipuisto Kupittaaanpuiston pohjoislaidalla ja sen kohderyhmään kuuluu n. 2-10-vuotiaat lapset. Seikkailupuistossa järjestetään teatteriesityksiä, erilaisia taidepajoja sekä muita erilaisia, osallistavia tapahtumia. Talvikausina Seikkailupuiston sisätiloissa järjestetään ohjattua toimintaa. Seikkailupuistosta erityisen tekee sen suihkusieni ja kahluuallas, sekä puro, joka mutkittellee puiston läpi. Puistossa on myös grilli sekä kioski. (Turun kaupunki, n.d. H)

Seikkiksen tunnetuimpiin toimintoihin kuuluu myös 1988 rakennettu ja sittemmin vuonna 2013 purettu Unelmien leikkipaikka, jonka jättiläispatsaiden suunnittelu oli lasten ja pohjoismaisten taiteilijoiden yhteistyön tulos. Patsaiden purku herätti kaupunkilaisissa erittäin voimakasta vastustusta. Patsaat jouduttiin purkamaan turvallisuussyistä, sillä ne eivät enää täyttäneet kiristyneitä EU:n leikkipuistoille asettamia turvallisuusstandardeja. Kuitenkin jo 31.12.2015 vihittiin käyttöön uusi patsaspuisto Papu, joka suunniteltiin myös taiteilijoiden ja lasten yhteistyönä. (Turun kaupunki, 2015)

Myös Liikennepuisto on suosittu Kupittaaanpuiston toiminto. Se on perustettu jo vuonna 1958 ja vuonna 2014 sitä laajennettiin ja remontoitiin (Turkulainen, 2014). Liikennepuistosta voi kesäkaudella vuokrata polkuauton joko Liikennepuistossa ajettavaksi, tai Safari-polkuauton, jolla voi hurrustella ympäri Kupittaaanpuistoa (Turun kaupunki, n.d. G).

Kupittaaan Lintulammikko on myös merkittävä osa Kupittaaanpuistoa. Lintulammikko avattiin jo vuonna 1905 ja vuonna 2000 se kunnostettiin perusteellisesti (Turun kaupunki, n.d.). Lintulammikolla asustaa undulaatteja, riikinkukkoja, myskisorsia sekä useita erituisia hanhia ja kanoja. Lammikon asukkaisiin kuuluu myös kanit, marsut, minipossut, kilit ja vuohet.

Kupittaaanpuistosta löytyy myös koira-aitaus, jossa ovat erikseen pienten sekä isojen koirien alueet. Lisäksi Kupittaaalla, Pyhän Henrikin lähteen kupeessa, toimii lounas- ja tilausravintola Kupittaaan paviljonki, jonka voi vuokrata myös juhlaikäyttöön.

5 TOIMINNANOHJAUSUUNNITELMA JA KESY

Seuraavissa luvuissa vertailen opiskelijoiden tekemään toiminnanohjaussuunnitelmaan kirjattuja toimintatapoja KESYn mukaisiin toimintatapoihin. Koska KESYn sisältö on niin laaja ja kattava, voi sitä parhaimmillaan hyödyntää kestävä kehityksen mukaisten toimintatapojen tarkastuslistana.

Alue, jolle Green Flag Award -palkintoa haetaan, koostuu Pallokenttätien pohjoispuolelta, pois lukien Liikuntatoimen hallitsemat alueet, eli pesäpallokentät ja pesäpallostadion, luistelumato, kuntorata, rantalentopallokentät sekä maaumala. Pallokenttätien eteläpuolelta GFA-alueeseen lisätään kuitenkin kuntoilulaitteiden läheisyydessä oleva kosteikkoalue.

Kuva 8, Kupittaaanpuiston GFA-alue (Maaranen, 2020)

KESY-toimintamallissa korostetaan julkisten tilojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Kupittaaanpuistossa saavutettavuus on erinomainen. Puistoon pääsee sisälle kaikista ilmansuunnista, useista eri sisäänkäynneistä. Keskeisen sijainnin ansiosta myös julkisilla liikennevälineillä on helppo saapua niin paikallisten, kuin pitkänmatkalaistenkin. Alueella pyöräily on sujuvaa ja maaston tasaisuuden ansiosta myös liikuntarajoitteisten henkilöiden on helppo kulkea alueella. Myös levähdyspaikkoja on runsaasti. KESY-toimintamallin mukaan alueilla tulisi olla selkeät opastusjärjestelmät – tässä Kupittaaanpuistolla olisi tällä hetkellä parantamisen varaa. Karttaopasteiden lisäksi toiminnanohjaussuunnitelmassa toivottaisiin parempia opasteita myös alueen historiasta sekä harvinaisemmista kasvilajeista. Uusi opastusjärjestelmä on kuitenkin jo työn alla ja otetaan käyttöön 2020-2021 aikana.

KESY-toimintamallissa nostetaan esille myös jätteen lajittelun ja kierrätyksen merkitys. Tällä hetkellä Kupittaaanpuistossa kävijöiden ei ole mahdollista kierrättää roskaa. Alueurakasta vastaava tarjousryhmittymä Desentti on kuitenkin ottanut Turun alueella koekäyttöön uudenlaiset puristavat roska-astiat, jotka toimivat 100% aurinkoenergialla. Näihin uudentyyppisiin roska-astioihin mahtuu yli 20 kertainen määrä jätettä, jolloin tyhjenystarve vähenee. Tällaisten älyroskisten saaminen myös Kupittaaanpuistoon vähentäisi mm. kuljetuskustannuksia.

Kunnossapitotöistä tulevan kasvijätteen urakoitsija kuljettaa kompostoitavaksi. Oksajäte haketetaan suurimmaksi osaksi paikan päällä ja hyödynnetään puistoalueella. Lahopuut saavat Kupittaaanpuistossa jäädä paikalleen lisäämään biodiversiteettiä, mikäli niiden sijainti on käyttäjille turvallinen ja kunnossapitäjien työn sujuvuutta ajatellen sopiva. Myös nämä toimet yhtenevät KESY-mallin kanssa, sillä KESY ohjaa materiaalien kierrättämiseen ja uusiokäyttöön sekä kannustaa minimoimaan käyttökelpoisten materiaalien joutumista kaatopaikalle. Kupittaaanpuiston nurmialueita ei myöskään kastella, joka osaltaan edistää vesiolosuhteiden vaalimista.

KESY-toimintamalli tuo esiin myös vieraslajien hallinnan. KESYn mukaan haitallisten vieraslajien aiheuttamat haitat tulee minimoida. Kupittaaanpuistossa ollaan poistettu haitalliseksi vieraslajiksi määritelty kurturuusu (*Rosa rugosa*). Myös kasvitauteja ja muita vieraslajeja seurataan Kupittaaanpuistossa ahkerasti.

Hulevesien osalta KESY-toimintamalli ohjaa luonnonmukaiseen hulevesien hallintaan. Kaupunkirakenteissa ja taajamissa syntyviä hulevesiä ja niiden haitallisia vaikutuksia tulee toimintamallin mukaan minimoida. Turun kaupunki on ottanut huomioon tulevat muutokset hulevesien määrässä sikäli, kun ilmastonmuutoksen aiheuttamat rankkasateet sekä leudot ja sateiset talvet lisäävät niitä. Tulevaisuudessa kaupungin tulee kiinnittää huomiota valuma-alueiden hyvään kuntoon.

KESY kannustaa myös kasvillisuuden monimuotoisuuteen, alkuperäisen kasvillisuuden käyttöön sekä lajinsisäiseen perinnölliseen monimuotoisuuteen. Kupittaaanpuistossa nämä kohdat toteutuvat hyvin erityisesti puuston osalta. Kupittaaalla on useita eri puulajikkeita ja koska lajike- ja alkuperäkirjo on laaja, on myös puuston geenipohja monipuolinen. Puustoa hoidetaan Kupittaaanpuistossa erittäin hyvin – puustosta vain 4% on luokiteltu huonokuntoiseksi tai erittäin huonokuntoiseksi.

Myös perenna- ja ryhmäkasvi-istutuksissa pyritään monimuotoisuuteen. Alueelle on myös suunniteltu niittyalueita voimistamaan alueen biodiversiteettiä. Lisäksi Kupittaaan Pallokentäntien eteläpuolella, kuntolaitteiden kohdalla olevaan painanteeseen on muodostumassa luontainen kosteikko, joka osaltaan edistää luonnon monimuotoisuutta.

KESY-toimintamallissa kehoitetaan myös säilyttämään ja ylläpitämään kulttuurihistoriallisesti arvokkaita maisemia ja rakenteita. Kupittaalla tällaisia ovat Pyhän Henrikin lähde, jota juuri kunnostetaan sekä historiallinen koivukujanne, joka kulkee Kupittaankentältä Pyhän Henrikin lähteelle. Sekä Pyhän Henrikin lähde että koivukujanne on ollut paikallaan lähes 200 vuotta.

KESY kannustaa myös yhteisöllisyyteen ja osallistamiseen. Turun kaupungilla on ollut pitkään toiminnassa palautekanava, jonne voi ilmoittaa esimerkiksi vioista ja puutteista. Turun kaupunki haluaisi kuitenkin lisätä osallistamista entisestään. Kaupunki tarjoaa myös mahdollisuuden järjestää esimerkiksi haravointitalkoita kaupungin puistoissa. Kaupungin tarjoamat hyötyviljelymahdollisuudet niin palsta- kuin laatikkoviljelyn osalta tukee myös KESY-toimintamallia. Myös Kupittaanpuistoon on sijoitettu kaupunkilaisten hoitamia viljelylaatikoita.

Kupittaanpuistossa on siis selvästi huomioitu kestävä kehitys useiden eri teemojen mukaisesti. Parannuksia voidaan kuitenkin tehdä lisäämällä runsaammin niittyjä ja kosteikkoja sekä parantamalla opasteita ja korostamalla alueen historiallista merkittävyyttä, joka on poikkeuksellisen huomattava – onhan Kupittaanpuisto toiminut tapaamispaikkana jo vuosisatojen ajan.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Turun kaupungilla on ollut jo vuosia selkeät strategiat ja tavoitteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Näiden tavoitteiden avulla kaupunki on onnistunut vähentämään päästöjään huomattavasti. Turku tavoittelee jatkuvasti entistä parempia tuloksia päästöjen vähentämiseksi. Kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja on jo nyt runsaasti käytössä viheralueiden kunnossapidossa ja erilaiset käytössä olevat tulevaisuuden strategiat tukevat myös KESY-toimintamallin toimintaperiaatteita.

6.1 Allianssin tahtotilat ja KESY

Turun kaupunki ei ole määritellyt puistolle omia tavoitteitaan, joten tarkastelen KESYn toteutumista Turun keskusta-alueen urakan tavoitteiden mukaisesti, johon myös Kupittaanpuisto lukeutuu. Keskusta-alueen allianssiurakan tavoitteet (Kuva 2) myötäilevät vahvasti KESY-toimintamallin periaatteita. KESY-toimintamalli kannustaa vahvasti monimuotoisuuden tukemiseen. Monimuotoisuutta voi tukea esimerkiksi runsaslajisilla, alueelle tyypillisillä kasvivalinnoilla ja kasvillisuusalueiden lisäämisellä. Tilaajan määrittelemiin allianssia koskeviin tavoitteisiin kuuluu pyrkimys lisätä luonnonkukkia nykyisten nurmialueiden paikoille sekä hyönteisten ja mahdollistaa hyönteisten ja pieneliöiden hyvät elinolosuhteet.

Allianssin tahtotiloissa ja tavoitteissa sekä KESY-toimintamallissa yhdistyy myös se, että ylimääräistä liikennettä kunnossapitotöissä pyritään vähentämään ajoittamalla työtehtäviä oikein. Alueiden turvallisuus ja terveellisyys on nostettu esille sekä KESY-toimintamallissa, että allianssin tahtotiloissa ja tavoitteissa.

KESY- toimintamalli kannustaa myös vahvasti sidosryhmien ja paikallisten yritysten sekä asukkaiden osallistamiseen. Tällaisia osallistamisen keinoja ovat avoin tiedotus sekä asukkaille että asiakkaille, palautteen vastaanotto ja siihen reagointi sekä uutena myös kunnossapitoraadin perustaminen, jonka antamaan palautteeseen pyritään myös voimakkaasti vastaamaan. Asukkaille pyritään järjestämään myös tapahtumia sekä talkoita. Tällainen osallistaminen luo vahvaa yhteisöllisyyttä, josta hyötyy niin kunnossapittäjä, tilaaja kuin asukkaatkin.

Allianssin tahtotiloissa ja tavoitteissa tavoitellaan asukastyytyväisyyden lisäksi myös työntekijöiden tyytyväisyyttä. Tätä tyytyväisyyttä lisää selkeät yhteiset tavoitteet, henkilöstökyselyt sekä työntekijöiden palkitseminen. Tämä tukee voimakkaasti sosiaalista kestävyyttä. Allianssin tahtotiloista huokuu myös vahva me-henki, joka on erittäin tärkeää yhteisöllisyyden vahvistamista - erityisesti kun työskennellään tällaisen urakkamuodon alla.

On tärkeää huomioida, että tavoitteet koskevat koko Turun keskusta-alueen alueurakkaa ja niitä sovelletaan Kupittaaanpuistossa mahdollisuuksien mukaan. (Nuora, Kaukola. Yhteishaastattelu 9.4.2020)

6.2 GFA-prosessi

Tulevia GFA-yhteistyöprojekteja ajatellen prosessin vaiheiden seuraaminen ja kirjaaminen on varmasti hyödyllistä kaikille osapuolille tulevaisuudessa - niin tilaajille, toiminnanohjaussuunnitelmaa tekeville opiskelijoille kuin tuleville projektipäälliköillekin.

Vaikka tämä projekti sujuikin jouhevasti, kannustan käymään entistä tarkemmin läpi tilaajan ja opiskelijoiden kanssa sen, mitä vaiheita työssä tulee ja sopia siitä, mitkä vaiheet kukakin osapuolista haluaa hoitaa. Tätä varten voisi luoda esimerkiksi kaavakkeen, joka täytetään yhdessä tilaajan ja projektipäällikön kanssa ensimmäisessä kokouksessa. Hyödyllistä voisi olla myös se, että työ annettaisiin tilaajalle välikommentteja varten, jolloin voidaan varmistaa, että asiat on ymmärretty oikein. Toiminnanohjaussuunnitelma jää tilaajalle asiakirjaksi, jota päivitetään aina tarpeen vaatiessa vastaamaan alueen sen hetkisiä toimintatapoja. Tässä projektissa opiskelijoiden tekemää toiminnanohjaussuunnitelmaa korjattiin vielä myöhemmin lopulliseen Green Flag Award -auditointiin ja myös nämä korjaukset toteutettiin yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa omana projektinaan. Opinnäytetyössä tarkasteltiin toiminnanohjaussuunnitelmaa ennen näitä korjauksia.

Projektipäällikön näkökulmasta katsottuna koin prosessin kulun sujuvana. Opiskelijatiimini oli erittäin motivoitunut ja selvästi kiinnostunut aiheesta, ja työskentely sekä yhteydenpito sujui heidän kanssaan vaivattomasti. Myös yhteistyö Turun kaupungin kanssa oli antoisaa. Prosessin edetessä opin valtavasti uutta projektien hallinnoimisesta.

LÄHTEET

Green Flag Award. (n.d. A). *Benefits of Green Flag Award*. Noudettu 10.2.2020 osoitteesta <http://www.greenflagaward.org.uk/about-us/benefits-of-green-flag-award/>

Green Flag Award. (n.d. B). *Green Flag Award Judging Process*. Noudettu 10.2.2020 osoitteesta <http://www.greenflagaward.org.uk/how-it-works/judging-process/green-flag-award/>

Green Flag Award. (n.d. C). *Green Flag Award, Judging Criteria*. Noudettu 10.2.2020 osoitteesta <http://www.greenflagaward.org.uk/how-it-works/judging-criteria/green-flag-award/>

Gylén, E.-R.; Holmberg, G.; Kysymys koskien haastattelua Turussa. Yksityinen sähköpostiviestiketju, 2020

Gylén, E.-R.; Maaranen, S.; Holmberg, G.; & Siipola, R.-M. (2020). *Green Flag Award Turun Kupittaanpuisto*.

Liimatainen, J. (2005). *Kupittaa*. Noudettu 25.3.2020 osoitteesta <https://www.ts.fi/lukemisto/1074082799/Kupittaa>

Maanmittauslaitos. (2020). Noudettu 26.3.2020 osoitteesta Karttapaikka: <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>

Maaranen, S.; Kupittaanpuiston GFA-alue (2020)

Saarelma-Paukkala, M. (2016). *Asiasta almanakkaan*. Noudettu 25.3.2020 osoitteesta <https://almanakka.helsinki.fi/fi/publikationer/blogi/447-flooran-paiva-ylioppilaiden-kevainen-juhlapaiva.html>

Turkulainen. (2014). *Uusittu liikennekaupunki avautuu tänään*. Noudettu 26.3.2020 osoitteesta <https://www.turkulainen.fi/artikkeli/215721-uusittu-liikennekaupunki-avautuu-tanaan>

Turkulainen. (2016). *Kyselytulos: Turussa upeat puistot – Kaksi nousi suosikiksi*. Noudettu 26.3.2020 osoitteesta <https://www.turkulainen.fi/artikkeli/388805-kyselytulos-turussa-peat-puistot-kaksi-nousi-suosikiksi>

Turun kaupunki; *Allianssi tahtotilat ja mittarit*. (n.d.)

Turun kaupunki. (2015). *Uusi patsaspuisto Papu vihittiin käyttöön uudenvuoden aattona*. Noudettu 26.3.2020 osoitteesta https://www.turku.fi/uutinen/2015-12-29_uusi-patsaspuisto-vihitaan-kayttoon-uudenvuoden-aattona

Turun kaupunki. (2018). *Ilmastosuunnitelma 2029*. Noudettu 1.4.2020 osoitteesta https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/ilmastosuunnitelma_2029.pdf

Turun kaupunki. (2019 A). *Kunnossapidon hankinnan kehitysvaiheeseen valittiin Desentti – urakkamuotona allianssi*. Noudettu 26.3.2020 osoitteesta https://www.turku.fi/uutinen/2019-02-15_kunnossapidon-hankinnan-kehitysvaiheeseen-valittiin-desentti-urakkamuotona

Turun kaupunki. (2019 B). *Turku kärjessä ilmastotoimissa – Turun ilmastoraportti esiteltiin kaupunginhallitukselle 13.5*. Noudettu 1.4.2020 osoitteesta http://www.turku.fi/uutinen/2019-05-09_turku-karjessa-ilmastotoimissa-turun-ilmastoraportti-esiteltiin

Turun kaupunki. (n.d. B). *Kulttuuri ja liikunta, Kupittaanpuisto*. Noudettu 25.3.2020 osoitteesta <https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/ulkoilualueet/puistot/kupittaanpuisto>

Turun kaupunki; Kupittaanpuiston ja -kentän arvot 2012 – yhteensopivuustila. (2012)

Turun kaupunki. (n.d. C). *Kupittaan liikuntakeskus*. Noudettu 26.3.2020 osoitteesta <https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/liikunta/liikuntapaikat/ulkoliikuntapaikat/ulkoliikuntakeskukset/kupittaan-0>

Turun kaupunki. (n.d. D). *Kupittaan lintulammikko*. Noudettu 26.3.2020 osoitteesta <https://www.turku.fi/asuminen-ja-ymparisto/elaimet/kupittaan-lintulammikko>

Turun kaupunki. (n.d. E). *Kupittaan puisto*. Noudettu 25.3.2020 osoitteesta <https://www.turku.fi/tapahtuma-alueet/kupittaanpuisto>

Turun kaupunki. (n.d. F). *Laatikkoviljely*. Noudettu 2.4.2020 osoitteesta <https://www.turku.fi/laatikkoviljely>

Turun kaupunki. (n.d. G). *Liikennekaupunki ja safariautot*. Noudettu 26.3.2020 osoitteesta <https://www.turku.fi/seikkailupuisto/kesa/liikennekaupunki-ja-safariatut>

Turun kaupunki. (n.d. H). *Mikä on Seikkailupuisto?* Noudettu 26.3.2020 osoitteesta <https://www.turku.fi/seikkailupuisto/info/mika-seikkailupuisto>

Turun kaupunki. (n.d. I). *Viljelypalstat*. Noudettu 2.4.2020 osoitteesta <https://www.turku.fi/asuminen-ja-ymparisto/asuminen/kaupunkiviljely/viljelypalstat>

Turun Sanomat. (2020). *Turku on ehdolla Euroopan parhaaksi ilmastokaupungiksi 2020*. Noudettu 4.4.2020 osoitteesta <https://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/4879412/Turku+on+ehdolla+Euroop+an+parhaaksi+ilmastokaupungiksi+2020>

United Nations. (n.d.). *About the Sustainable Development Goals*. Noudettu 3.4.2020 osoitteesta <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Viherympäristöliitto ry. (2018). *KESY-toimintamalli*. Noudettu 10.2.2020 osoitteesta https://www.vyl.fi/site/assets/files/2319/kesy_toimintamalli_web_1_26_4_2018.pdf

Viherympäristöliitto ry. (2019). *Kansainvälinen Green Flag Award -tunnus kuudelle puistolle Suomessa*. Noudettu 10.2.2020 osoitteesta <https://www.vyl.fi/uutiset/kansainvalinen-green-flag-award-tunnus-viidelle-puistolle-suomessa/>

Viherympäristöliitto ry. (n.d. A). *Green Flag Award*. Noudettu 10.2.2020 osoitteesta <https://www.vyl.fi/alan-kehittaminen/green-flag-award/>

Viherympäristöliitto ry. (n.d. B). *Hae Green Flag tuomariksi*. Noudettu 10.2.2020 osoitteesta <https://www.vyl.fi/alan-kehittaminen/green-flag-award/hae-green-flag-tuomariksi/>

Viherympäristöliitto ry. (n.d. C). *KESY-teemat*. Noudettu 10.2.2020 osoitteesta <https://www.vyl.fi/tietopankki/kesy/teemat/>

Viherympäristöliitto ry. (n.d. D). *Kunnossapidon yleiset toimintaperiaatteet*. Noudettu 17.3.2020 osoitteesta <https://www.vyl.fi/tietopankki/kesy/yleiset-toimintaperiaatteet/yleiset-periaatteet-kunnossapidossa/>

Viherympäristöliitto ry. (n.d. E). *Kunnossapitajan 10 KESY-teesiä*. Noudettu 26.3.2020 osoitteesta https://www.vyl.fi/site/assets/files/2726/kunnossapitajan_10_kesy_teesi_a.pdf

Haastattelut:

Vastaava rakennuttaja Nuora A., Turun kaupunki, vastaava rakennuttaja Kaukola A.-K., Turun kaupunki. Yhteishaastattelu 9.4.2020.